

Celâl Âl-i Ahmed

AZRAİL'İN VİLÂYETİNE YOLCULUK

Çeviren: Zeynep Özel - Zeynep Akçora

DÜŞÜNCE

K
T
E
B

ISBN: 978-605-7949-13-4

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 95

Gezi / Düşünce

Editör
Dilara Yabul

Kapak
Harun Tan

Düzeltili
Cihan Aldık

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Kasım 2018
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
İhlas Gazetecilik A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 12227
Merkez Mah. 29 Ekim Cad.
İhlas Plaza No: 11 A/41
Yenibosna Bahçelievler / İstanbul
Tel: 212.454 30 00

© Orjinal adı *Sefer be Vilâyet-i Azrâil* olan bu kitabın Türkiye'de tüm yayın hakları Telif Sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.

Azrail'in Vilâyetine Yolculuk

CELÂL ÂL-İ AHMED

ÇEVİRİ

ZEYNEP ÖZEL - ZEYNEP AKÇORA

KETEBE

Celâl Âl-i Ahmed

1923 yılında Tahran'da doğdu. Babası sadece dinî bir eğitim almasını istediği için, bir yandan çalışırken diğer yandan gizlice Tahran Dâru'l Fünûn'unda lise eğitimini tamamladı. II. Dünya Savaşı'nın ardından rağbet gören Marksizm etkisiyle Tûdeh Partisi'ne katılarak dinden tamamen koptu. 1945'te ilk hikâyesi yayımlandı. Tûdeh'in yayın organı *Merdom* dergisini çıkardı. Daha sonra parti'nin İran'ın meseleleriyle ilgilenmeyip Sovyet güdümünde bir politika izlemesinden rahatsız oldu ve partiden ayrıldı. 1949'da yazar Sîmîn Dânişver ile evlendi. Dönemin başbakanı Musaddık'ın İran petrolünü millileştirmesi projesine destek için Halil Melîkî ile emekçi Hizb-i Zahmet-i Keşân-i İran Partisi'ni kurdu ve *Şâhid* isimli bir gazete çıkardı. Bazı problemler yüzünden bu partiden de ayrıldı. 1953 Musaddık'ın devrildiği darbe sonrası hapis yattıktan sonra Revâk Yayınevi'ni kurdu. *İlm ve Zindegî* isimli dergiyi yönetti. 1969 yılında Gilan'da vefat etti. SAVAK tarafından öldürüldüğü düşünülmektedir. Çevirileri, seyahat yazıları, öyküleri, siyasî ve sosyolojik yazılarından oluşan çok sayıda eseri vardır. *Okul Müdürü*, *Arıların Hikâyesi*, *Yitip Giden Hayat*, *Garpzedeler* gibi kitapları Türkçeye de çevrilmiştir.

Zeynep Özel

İlahiyat ve Fars Dili ve Edebiyatı alanındaki eğitiminin ardından İstanbul Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek lisans yaptı. Hâlâ aynı üniversitede Türk İslam Edebiyatı alanında doktora yapmaktadır. Çeviri ve yazıları *Nihayet*, *İtibar*, *Post Öykü*, *Dünya Bizim* ve *Fayrap* dergilerinde yayımlandı. Mustafa Mestur'un *Mümkün Olanın En İyisi* isimli öykü kitabını ve *İran Öyküleri: Modern Dönem Seçkisi*'ni çevirdi.

Zeynep Akçora

Bitlis'te doğdu. Kazım Karabekir İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2009 yılında İlahiyat önlisans, 2014 yılında ise İstanbul Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı ve Sosyoloji bölümlerini bitirdi. 2018 yılında aynı üniversitede "Nâsır'ın İşrâkât adlı eseri (İnceleme-Metin)" adlı teziyle yüksek lisansını tamamladı.

İçindekiler

Önsöz.....	9
Editör Notu.....	11

I. KISIM

Giriş

Şems Âl-i Ahmed'in Önsözü.....	15
Biz Ne Yaptık?.....	15
Celâl'in Seyahatleri.....	16
1942 Irak seyahati.....	16
1958 Avrupa seyahati.....	16
1962 İsrail seyahati.....	17
1963 Avrupa seyahati.....	17
1964 Hac ziyareti.....	17
1964 Rusya seyahati.....	17
1966 Amerika seyahati.....	18
Celâl'in Mektuplarında Gezi Notları.....	19
Bu Kitap Hakkında.....	21

İlk Değerlendirışı	27
Celâl'in Araştırma Enstitüsü'ndeki Konferansı	29
Önsöz	29
İlk Karşılaşma, İlk Veriler	29
Günümüzde Nasıl?	30
Kibbutz ve Moşavların Ortak Noktaları	31
Kibbutz ve Moşav Arasındaki Belirgin Farklar	31
Kibbutz ve Moşav Sakinleri Arasındaki Farklar	32
Yönetim Görevleri	32
Kibbutz'da Yeni Trendler	33
İkinci Değerlendirışı	34
Azrail'in Vilâyeti Yazım Planı	34
Üçüncü Değerlendirışı	38
Bibliyografya	42
Sonsöz	44

II. KISIM

Azrail'in Vilâyetine Yolculuk

Giriş	49
Bir İlginin Uyanışı	55
Doğusu ve Batısı Olmayan Bir Vilâyet	62
Binanın İlk Taşı Temelin Altında Kalıyor	69
Bir Nefretin Uyanışı	77

III. KISIM

Ekler

1. İnan ve İsrail İlişkileri Üzerine Bir Yorum	93
2. Enternasyonal Sosyalistler ve İsrail.....	97
3. Ürdün'den Bir Rapor.....	99
4. Ürdün'ün Bildirisi.....	100
5. İsrail Başbakanının Kral Hüseyin'e Mesajı.....	101
6. Ürdün'ün 5-6 Haziran Bildirisi	102
7. İsrail ile İlişkilerin Kesilmesi.....	104
8. Uluslararası Kızıl Haç Komitesi Bildirisi (19 Temmuz 1967).....	106
9. Dayanışma Hareketi	108
İsrail Kronolojisi.....	111

Önsöz

II. Dünya Savaşı ardından İran'da sosyalist grupların popülerlik kazanmasıyla birlikte Tüdeh Partisi'ne katılan ama bir süre sonra Stalin'den kopan dönemin sosyalist gençliği için, Kibbutz ve Moşav gibi toprağa kolektif dayalı yerleşim birimleriyle kurulan İsrail, büyük bir heyecan sebebidir. Celâl Âl-i Ahmed en iyi arkadaşı Halil Melikî ile bu "hayran" gençlik içinde yer alsa da, ilk gençlik yıllarındaki dindar kimliğinin izleri, bu hayranlığı şüpheli bir ilgi dozunda tutmuştur. İranlı Sosyalist yazarları konuk eden İsrail'e, "vicdanı" ile birlikte misafir olduğu için İsrail'in kuruluş sistemindeki Kibbutz ve Moşav gibi ortak yerleşim birimlerinin, dünyanın dört bir yanından vaat edilmiş topraklara gelen Yahudiler için oluşturulan eğitim seferberliğinde birer sınıfa dönüşebilmesini vs. etkileyici bulsa da, Filistin halkının maruz kaldığı muameleye tanık olması ve Avrupa'nın desteği ile çevrilen dolapları fark etmesi bu mesafeli hayranlığını nefrete dönüştürmüştü ve "hurafeli" bulunduğu "İslam'dan kat be kat daha hurafeli Yahudiliğe" İsrail'in bunca önem atfetmesi, yeniden Müslüman kimliğini hatırlamasına sebep olmuştur. İki haftalık İsrail seyahatini, oradaki görüşme ve

gözlemlerini anlattığı bu notları, vefatının ardından kardeşi Şems Âl-i Ahmed tarafından derlenmiş, başına yine Şems Âl-i Ahmed tarafından dönemi ve Celâl'in hayatı ile ilgili önemli dönüm noktalarını anlatan uzun bir giriş yazısı yazılmıştır. Kitabın daha iyi anlaşılması için bu uzun giriş yazısının okunmasını tavsiye ederiz.

Celâl Âl-i Ahmed kitabında sık sık, sessizliğini koruyan ve gözü petrolden başka bir şey görmeyen Arap liderleri eleştirmekte ve dünyaya şöyle seslenmektedir:

“II. Dünya Savaşı'nda Dachau ve Buchenwald toplama kamplarında Batılı faşistlerin fırınlarda yaktığı Yahudilerin günahının kefareti neden ben 'Doğulu' ödüyorum?”

Kitap Samuel Thrope tarafından İngilizceye tercüme edilmiş ve ABD basınında, bir İranlı olan Celâl Âl-i Ahmed'in, -tanık olduğu olaylar akabinde gelişen nefretinden ziyade-, İsrail'e ilgi duyduğu ilk sosyalist günleri ve Arap liderler ile ilgili sözleri öne çıkartılmış ve büyük yankı uyandırmıştır.

Şems Âl-i Ahmed'in de belirttiği gibi Celâl'in el yazısını okuyup bu notları derlemek çok kolay olmadığı gibi noktalama işaretleri vs. gibi eksiklikler sebebiyle tercüme etmek de pek kolay olmadı. Tercüme ederken katkılarını esirgemeyen kıymetli hocamız Prof. Dr. Ali Güzelyüz ve sevgili dostumuz Ladan Amirchoupani'ye teşekkürü bir borç biliriz.

Çevirmenler

AZRAİL'İN VİLÂYETİNE YOLCULUK

CELÂL ÂL-İ AHMED

İran'ın şöhretli yazarlarından biri olan Celâl Âl-i Ahmed, II. Dünya Savaşı sonrası sosyalizme yönelen aydınlardan biri. İsrail'in, bağımsızlığını ilân ettikten sonra devreye soktuğu Kibbutz ve Moşav gibi sosyalist uygulamaları dönemin gençliği gibi onun da ilgisini çekiyor. Bu heyecan içinde bir İsrail gezisi yapıyor. "Vıcdanı" ile birlikte gidiyor İsrail'e, seyahati boyunca da notlar tutuyor. Ancak İsrail'in Filistinlilere uyguladığı zulmün, Avrupalı devletlerin nasıl da bu zulme göz yumduğunun ayırdına varıyor ve bir sorgulama evresine giriyor. Kendi cephesinden İsrail sorunu, Yahudilerin Filistinlilere çektirdikleri, Arap devletlerine olan kızgınlığı gibi konuları cesurca kaleme alıyor.

İsrail tarihinin erken dönemine dair etkileyici ve pek az yerde bulabileceğiniz tanıklıklar içeren bu çarpıcı anlatı, İsrail sorununa farklı bir yönden bakabilmemiz için bize bir kapı aralıyor.

K T B E	AZRAİL'İN VİLÂYETİNE YOLCULUK CELÂL ÂL-İ AHMED	 9 786057 949134
	KİTAP NO 95	DİZİ ADI GEZİ/DUŞUNCE
		22 TL

